

۱۴ جنوری ۲۰۲۲

داکتر عبدالرحمن زمانی

چرا نادر شاه روز ۶ جوزا را بنام روز سالگرد استقلال افغانستان جشن میگیرد؟

(از لابلای اسناد آرشیف انگلستان)

بیست و هشت (۲۸) ماه اسد، روز عزت، سربلندی و غرور ملی مردم افغانستان و یک روز بزرگ و نقطه عطفی در تاریخ کشور محسوب می شود، زیرا در این روز مردم ما توانستند از نعمت آزادی برخوردار شوند و در بین کشورهای آزاد و مستقل عرض اندام کنند.

پس از برگشتن هیئت صلح افغانی، به روز ۲۸ اسد ۱۲۹۸ هجری شمسی، محفلی به مناسبت استرداد استقلال افغانستان در تالار قصر زرنگار (سابق وزارت امور خارجه) واقع بوستان سرای پارک زرنگار دایر شده بود. غازی امان الله خان بعد از امضای سند استرداد استقلال کشور درین محفل از مردم خواست تا ازین روز به مثابه «جشن ملی» استقبال نمایند. و بدین وسیله ۲۸ اسد، روزی که افغانستان رسماً استقلال سیاسی را بدست آورد، به حیث روز رسمی استرداد استقلال افغانستان شناخته شد.

دانشمند گرامی دکتر سید عبدالله کاظم در این ارتباط به نقل از کتاب «فرهنگ کابل باستان» از واقعه نگار شهیر کشور، مرحوم استاد عزیزالدین و کیلی فوفلزائی، مینویسد که اعلیحضرت غازی به روز ۲۸ اسد (۱۸ اگست) بعد از مراسم امضای آخرین سند استرداد استقلال در کابل، حاضرین دربار سلطنت را مخاطب قرار داده گفت «بعد ازین اگر امان الله زنده باشد و یا مرده، شما ملت نجیب و غیور افغانستان این روز خجسته را همه ساله بنام عید ملی و خاطره شریف استرداد استقلال کشور جشن بگیرید». (دکتر کاظم، «توضیحی درباره این سؤال که: آیا 28 اسد روز واقعی استقلال افغانستان است؟ - افغان جرمن آنلاين).

اینکه چرا سپه سالار نادر خان بعد از رسیدن به قدرت، بدون کدام اساس تاریخی و توجیه منطقی، بجای (۲۸) اسد روز شش (۶) جوزا را بنام روز سالگرد استقلال افغانستان جشن میگیرد تصادفی نبود. درین جا از لابلای اسناد آرشیف انگلستان چند سند دیگری را تقدیم علاقمندان تاریخ معاصر افغانستان میکنم که ازین راز و عمق دشمنی آن سپه سالار از ولینعمت و محسنش، غازی امان الله خان پرده برمیدارد.

غازی امان الله خان بروز ۲ جوزای ۱۳۰۸ مطابق با ۲۳ می ۱۹۲۹ ذریعه موتو سرحد افغانستان را عبور کرد و در مقابل تهنئه سرحدی چمن خود را به سرحد دار انگلیس معرفی نمود، سرحد دار بلافاصله موضوع را به نماینده گورنر جنرال بلوچستان اطلاع داد. نماینده گورنر جنرال بلوچستان تلگراف مستقیم و اشد عاجل بنام نایب السلطنه لارڈ ایروین Lord Irwin به شیمله مخابره کرد. درین تلگرام نوشته شده بود: همین حالا خبر رسید که شاه سابق افغانستان ساعت یک بعد از ظهر امروز (۲۳ می ۱۹۲۹) به همراهی سردار عنایت الله خان، ملکه

د پانو شمیره: له 1 تر 2

maqalat@afghan-german.de افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابلې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ

پاڼه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پاڼوالې د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ

ثريا و اعضای ديگر خانواده شان ذريعه موثر به چمن رسیده است. به آنها در بنگله سياسي که توسط نظاميان گور که حفاظت ميشود، جاداده شده است. آمدن آنها بدون اطلاع قبلي بوده است. (دوسيه سياسي و محرم شماره L/P&S/20/B289 و (تلگرام شماره ۱۰۳۳ مؤرخ ۲۳ ماه می ۱۹۲۹ از کوئته).

لارد ايروين که بعد ها بنام لارد هيلفيک در زمان جنگ دوم جهاني بحیث وزير خارجه انگلستان شهرت زياد حاصل کرد، و از مدت سه سال به اينطرف اين وظيفه حساس نائب السلطنه را بعهدده داشت، بعد از خواندن اين خبر که معلوم ميشد بيصبرانه انتظار آنرا داشت، بي اختيار فرياد کشيد «بلاخره... از شر او خلاص شدیم» و بعد به ياور خود ديکته کرد (اکنون از هيچ قسم رعايت باو دريغ نشود... نه بحیث يک پادشاه... بلکه بحیث يک پناهنده) ليکن به هيچ صورت اينجا مانده نميتواند، بايد هرچه زودتر خاک هند را ترک نمايد. (دوسيه سياسي و محرم شماره تلگرام های شماره ۱۷۳۱، ۱۷۳۳، ۱۰۳۴، ۱۷۳۴، و ۱۷۵۲ از ۲۳ تا ۲۷ ماه می ۱۹۲۹).

مدتی طول کشيد تا حکومت هند بعد از مشوره با لندن راجع به طرز اعلان اين خبر تصميم بگيرد و فقط صبح روز ۲۷ می ۱۹۲۹ مطابق با ۲ جوزای ۱۳۰۸ بود که مردم دنيا از طريق جرايد و آژانس های خبررسانی از خارج شدن امان الله خان از افغانستان اطلاع حاصل کردند. به گفته سيد قاسم رشتيا «شاید تصادفی نبوده باشد که نادر خان روز ۲ جوزا يعني روز اعلان خروج امان الله خان را از افغانستان بدون کدام اساس تاريخی و توجیه منطقی بنام روز سالگرد استقلال افغانستان جشن ميگرفت».

بنظر اين قلم اگر به حملات لجام گسيخته و بی پایه چند سال اخير بر غازی امان الله خان، محصل استقلال افغانستان، بدقت ديده شود، تنها محدود به «خاک بادهای سياسي» ناشی از «خپل سری» های بيش از چهار دهه اخير نبوده بلکه ادامه تلاش های تحريف واقعيته ها و مسخ حقايق تاريخی ايست که از دوران سلطنت نادر شاه آغاز و تا امروز به انواع مختلف ادامه دارد. هدف اين همه حملات، چه از قلم يک داکتر و استاد تاريخ تعليم يافته لندن، حلقوم يک ملانمای اجير بيگانه ها که از وی نقل قول ميکند، بازماندگان سرداران مفت خوری که جيره های مستمری شانرا در رژيم امانی از دست داده بودند، و يا نشرات کمپنی پخش تبليغات بریتانوی (بی بی سی) چيزی نيست مگر انتقام گيري از غازی امان الله خان که يگانه آرزو بيش آزادی، آبادی و رفاه اجتماعی در کشورش بود.

منابع

- وکيلي، فوفلزائی: "فرهنگ کابل باستان، نشرات وزارت اطلاعات و فرهنگ، چاپ اول 1387 ش، جلد دوم، صفحه 873، به نقل از مقاله «توضیحی درباره این سؤال که آیا 28 اسد روز واقعی استقلال افغانستان است؟ توسط داکتر کاظم - افغان جرمن آنلاين.
- دوسيه سياسي و محرم شماره L/P&S/20/B289 و (تلگرام شماره ۱۰۳۳ مؤرخ ۲۳ ماه می ۱۹۲۹ از کوئته.
- اسناد محرمانه آرشیف انگلستان، دوسيه سياسي و محرم شماره L/P&S/10/1301 تلگرام های شماره ۱۷۳۱، ۱۷۳۳، ۱۰۳۴، ۱۷۳۴، و ۱۷۵۲ از ۲۳ تا ۲۷ ماه می ۱۹۲۹).

(پایان)

د پانو شميره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دلېکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خيږ و لولئ